

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Рішенням вченої ради
Інституту обдарованої дитини
НАПН України
від 26 серпня 2020 року
протокол № 8

Голова вченої ради

М. С. Гальченко

ПОЛОЖЕННЯ
про розроблення, затвердження, моніторинг,
періодичний перегляд та оновлення освітніх програм
в Інституті обдарованої дитини НАПН України

Київ
2020

1. Загальні положення

1.1. Положення про розроблення, затвердження, моніторинг, періодичний перегляд та оновлення освітніх (освітньо-наукових) програм (далі – ОНП) в Інституті обдарованої дитини НАПН України (далі – Положення) регламентує структуру та зміст, порядок розроблення, затвердження, моніторинг, періодичний перегляд та оновлення ОНП за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти.

1.2. Положення розроблено відповідно до: Закону України «Про освіту» від 05.09.2017р. № 1060-ХІІ; Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII; Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015р. № 848-VIII; Національної рамки кваліфікацій, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011р. № 1341; Національного класифікатора України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010, затвердженого Наказом Держспоживстандарту України 28.07.2010 р. № 327 (діюча редакція); «Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості у Європейському освітньому просторі» (ESG); Листа Міністерства освіти і науки України від 05.06.2018р. № 1/9-377 «Щодо надання роз'яснень стосовно освітніх програм», Листа Міністерства освіти і науки України від 28.04.2017 р. № 1/9-239; Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019р. № 977; Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 29.04.2015р. № 266; Наказу Міністерства освіти і науки України «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 06.11.2015р. № 1151; Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» від 30.12.2015р. № 1187; Постанови Кабінету Міністрів України від 19.04.2019р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)»; документів, що регулюють освітньо-наукову діяльність в Інституті обдарованої дитини НАПН України (далі – Інститут).

1.3. ОНП розробляються в межах ліцензованих спеціальностей в Інституті на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти.

2. Вимоги до структури та змісту ОНП

2.1. Відповідно до Закону «Про вищу освіту» від 01.07.2014р. № 1556-VII ОНП повинна містити: перелік освітніх компонентів; їх логічну послідовність; вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою; кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані програмні результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти.

2.2.ОНП має відповідати вимогам, які регламентовані стандартами вищої освіти та іншими нормативними актами щодо:

- обсягу кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття третього ступеня вищої освіти;
- вимогам до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, та результатів їх навчання;
- переліку обов'язкових компетентностей здобувача;
- нормативного змісту підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти (освітньо-наукового), сформульований у термінах результатів навчання;
- формам атестації здобувачів вищої освіти;
- вимогам до створення ОНП підготовки за галуззю знань;
- вимогам професійних стандартів (за їх наявності).

2.3.Якщо стандарт вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти відсутній, програмні результати навчання в ОНП мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

2.4.Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» підготовка докторів філософії в Інституті здійснюється за ОНП, загальний обсяг освітньої складової становить 30-60 кредитів ЄКТС.

2.5.В освітній програмі передбачається вибір здобувачами навчальних дисциплін, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС.

2.6.ОНП містить такі складові:

- титульна сторінка;
- преамбула;
- загальна характеристика;
- перелік компетентностей випускника;
- нормативний зміст підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти (освітньо-наукового), сформульований у термінах результатів навчання за спеціальністю;
- структура ОНП підготовки докторів філософії;

- структурно-логічна схема освітньої програми;
- форми атестації здобувачів вищої освіти;
- вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.

2.7. Вимоги до змісту ОНП:

- назва та зміст ОНП відповідають предметній області спеціальності (складової спеціальності);
- цілі і завдання ОНП відповідають місії, стратегічним цілям розвитку Інституту;
- цілі, програмні результати, освітні компоненти враховують тенденції розвитку науки і практики галузі, у межах якої здійснюється підготовка здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, вітчизняний та зарубіжний досвід реалізації схожих програм;
- перелік компетентностей та програмні результати навчання відповідають вимогам відповідному стандарту вищої освіти (за наявності) та кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій;
- у структурно-логічній схемі підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти виключаються повтори змісту окремих освітніх компонентів;
- вибіркова складова (вибіркові навчальні дисципліни) забезпечує індивідуальні освітні/наукові потреби здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти;
- вимоги до системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти відповідають діючій нормативній базі Інституту відповідно до процедур та заходів визначених стандартом вищої освіти МОН України відповідної спеціальності та рівня вищої освіти;
- ОНП передбачено сучасні форми організації освітнього процесу та види початкових занять, методи та технології навчання, форми та методи оцінювання, що дозволяють забезпечити набуття загальних та професійних компетентностей, програмних результатів навчання та актуальних соціальних навичок (soft skills).

3. Розроблення, затвердження, впровадження ОНП

3.1. Нову ОНП розробляють на основі стандартів вищої освіти з урахуванням вимог професійних стандартів (за наявності) у відповідній професійній галузі чи Національної рамки кваліфікацій. Розроблення нової ОНП включає такі етапи:

- обґрунтування доцільності ОНП (формування робочої (проектної) групи, аналіз актуальності ОНП, оцінювання достатності наявних ресурсів,

визначення профілю ОНП);

- розроблення опису ОНП та навчального плану, громадське обговорення проєкту ОНП;
- експертиза матеріалів ОНП (внутрішня та зовнішня із залученням стейкхолдерів);
- погодження та затвердження ОНП.

3.2. Нова ОНП розробляється за ініціативи групи з числа науково-педагогічних та наукових працівників та/або за ініціативою керівництва Інституту. Розробленню нової ОНП передує її порівняльний аналіз з освітніми програмами аналогічних спрямувань, що діють у провідних зарубіжних і вітчизняних закладах вищої освіти, їх тривалості, переліку навчальних дисциплін, рівня викладання та ін. Склад робочої (проєктної) групи, з числа провідних науково-педагогічних працівників Інституту, для обґрунтування доцільності ОНП з урахуванням вимоги Ліцензійних умов, затверджується наказом директора Інституту на підставі рішення вченої ради. Очолює робочу (проєктну) групу її керівник – гарант освітньо-наукової програми.

3.3. Робочі (проєктні) групи на етапі розроблення та при перегляді ОНП виконують такі завдання:

- обирають вид ОНП;
- встановлюють актуальність ОНП;
- формують профіль програми;
- визначають форми навчання та організації освітнього процесу;
- визначають освітні компоненти;
- здійснюють аналіз відповідності ОНП Ліцензійним умовам;
- розроблення навчального плану та інші нормативних документів, що організаційно супроводжують процес підготовки здобувачів вищої освіти за відповідною ОНП;
- узагальнюють пропозиції та формують рекомендації з удосконалення діючої ОНП;
- беруть участь у моніторингу ОНП (узагальнюють пропозиції та рекомендації, здійснюють самооцінювання) і періодичному її перегляді;
- спільно з відповідальною особою структурного підрозділу Інституту та приймальною комісією забезпечують внесення відомостей щодо освітньої програми до ЄДЕБО;
- здійснюють контроль за реалізацією ОНП науково-педагогічними працівниками Інституту;
- з'ясовують суспільну потребу в ОНП, її потенціал шляхом консультацій із зацікавленими сторонами;
- проводять аналіз ринку освітніх послуг і можливості позиціонування

на ньому ОНП, аналіз ринку праці, на який орієнтовано нову ОНП, можливостей майбутнього працевлаштування випускників.

3.4. На підставі аналізу ринку праці та його вимог до фахівців за відповідною спеціальністю, вивчення потреб здобувачів третього рівня вищої освіти (освітньо-наукового), врахування вітчизняного та зарубіжного досвіду підготовки фахівців у даній галузі, робочою групою із залученням здобувачів вищої освіти, роботодавців розробляється Проект опису ОНП з дотриманням вимог до структури та змісту, передбачених даним Положенням та проект навчального плану.

Проект має бути розміщено для громадського обговорення відкритому доступі на відповідній сторінці офіційного сайту Інституту.

Проект ОНП проходить:

1) внутрішнє представлення та обговорення колективу Інституту, на якому планується її реалізація із залученням представників ради молодих вчених;

2) зовнішнє обговорення / рецензування з боку потенційних роботодавців, академічної спільноти інших закладів вищої освіти, провідних науковців та громадськості.

3.5. Гарант освітньо-наукової програми (після обговорення робочою групою та розгляду на засіданні завідувачів відділів Інституту) представляє доопрацьований та погоджений проект ОНП з урахуванням внутрішнього та зовнішнього обговорення/рецензування на розгляд вченої ради Інституту.

3.6. У разі позитивного рішення щодо відповідності нової ОНП місії та цілям стратегічного розвитку Інституту, оцінки ризиків, доцільності її відкриття, якості її змісту, ресурсним можливостям її реалізації, ОНП затверджується рішенням вченої ради Інституту про відкриття освітньої програми та вводиться в дію наказом директора. У разі негативного рішення – проект ОНП відхиляється та повертається до робочої групи на доопрацювання.

3.7. Для запровадження ОНП проектна група розробляє навчальний план, що визначає перелік та обсяг освітніх компонентів у кредитах ЄКТС, їх логічну послідовність, форми організації освітнього процесу, види та обсяг навчальних занять, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю, що забезпечують досягнення здобувачем третього рівня вищої освіти (освітньо-наукового) відповідного ступеня вищої освіти програмних результатів навчання.

3.8. Навчальний план погоджується заступником директора з наукової роботи та завідувачем випускового відділу Інституту, завідувачем відділу аспірантури, затверджується рішенням вченої ради Інституту і вводиться в дію наказом директора Інституту.

3.9. Під час розробки навчального плану проектна група має узгодити свої

пропозиції стосовно складу наукових (науково-педагогічних) працівників для викладання дисциплін, внесених у проєкт навчального плану з завідувачами відділів, в яких вони працюють. Робочі програми навчальних дисциплін за завданнями проєктної групи розробляють наукові (науково-педагогічні) працівники згідно з вимогами розроблення освітніх програм. Робочу програму навчальної дисципліни розробляють на термін дії навчального плану, за необхідності до неї можуть вносити зміни. З метою забезпечення цілісності освітнього матеріалу, забезпечення професійної спрямованості змісту навчання, запобігання дублюванню, врахування міждисциплінарних зав'язків програми навчальних дисциплін, Робочі програми розглядають на вченій раді Інституту.

4. Моніторинг, періодичний перегляд, оновлення ОНП

4.1. Моніторинг ОНП – це постійне відстеження реалізації освітньої програми з метою виявлення й оцінювання проміжних результатів, факторів, які на них вплинули, а також прийняття та реалізації рішень щодо їх регулювання і корекції для постійного поліпшення. Моніторинг якості ОНП передбачає:

4.1.1. Моніторинг якості результатів навчання здобувачів третього рівня вищої освіти:

– інструменти – збір та обробка даних з використанням програмного забезпечення корпоративної інформаційної системи управління Інститутом, використання форми обліку та узагальнення даних, форми самооцінки якості результатів навчання та заходів реагування.

4.1.2. Моніторинг якості викладання навчальних дисциплін:

інструменти – онлайн опитування здобувачів третього рівня вищої освіти на електронній платформі опитувань.

4.1.3. Моніторинг задоволеності здобувачів третього рівня вищої освіти якістю освітньої програми:

інструменти – онлайн опитування аспірантів на електронній платформі опитувань.

4.1.4. Моніторинг якості кадрового складу/відповідності академічної та/або професійної кваліфікації викладачів, наукова активність, задіяних до реалізації освітньої програми:

інструменти – встановлення відповідності кваліфікаційним вимогам, Ліцензійним умовам.

4.1.5. Моніторинг задоволеності науково-педагогічних працівників внутрішнім забезпеченням якості освітніх програм:

інструменти – онлайн опитування науково-педагогічних працівників на електронній платформі опитувань.

4.1.6. Моніторинг якості академічної (освітньої, організаційної,

інформаційної, консультативної і соціальної) підтримки аспірантів:

інструменти – опитування аспірантів, викладачів, онлайн опитування аспірантів.

4.1.7. Моніторинг індивідуальної траєкторії навчання здобувачів третього рівня вищої освіти (освітньо-наукового):

інструменти – лонгітюдне дослідження, кореляційний аналіз показників якості контингенту здобувачів вищої освіти, вхідних показників вступу до Інституту, показників семестрових результатів навчання протягом періоду навчання, визначеного відповідно до рівня вищої освіти.

4.1.8. Моніторинг академічної мобільності, інтернаціоналізації:

інструменти – статистичний аналіз; опитування та онлайн опитування аспірантів, викладачів.

4.1.9. Моніторинг працевлаштування здобувачів вищої освіти та їхнього кар'єрного шляху (віддалених результатів вищої освіти):

інструменти – збір та узагальнення даних; опитування випускників Інституту.

4.1.10. Моніторинг ринку праці та ринку освітніх послуг:

інструменти – збір та узагальнення даних.

4.1.11. Моніторинг наукової активності аспірантів, та якості наукового керівництва:

інструменти – онлайн опитування аспірантів на платформі опитувань; збір та узагальнення даних.

4.2. Моніторинг здійснюється, як правило, членами робочої (проектної) групи ОНП за участі відділів Інституту. Відповідальність за організацію і проведення моніторингу освітньої програми покладається на її гаранта. Результати моніторингу не менш як один раз рік обговорюються на засіданні випускового відділу та на вченій раді Інституту.

4.3. Перегляд ОНП з метою удосконалення здійснюється у формі оновлення з подальшим внесенням змін та затвердженням їх нової редакції. ОНП може оновлюватись щорічно в частині всіх її компонентів, крім назви, обсягу та тривалості, типу програми, форми підсумкової атестації, мети (цілей), програмних компетентностей і програмних результатів навчання.

4.4. Підставами для внесення змін до затверджених ОНП є:

- зміни у нормативних документах, які регулюють питання змісту освіти за відповідним рівнем та/або спеціальністю, у тому числі затвердження нових освітніх і професійних стандартів;
- висновки за результатами моніторингу ОНП;
- документально підтверджені рекомендації основних зовнішніх стейкхолдерів щодо необхідних знань та вмінь для випускників ОНП;

- умотивовані звернення здобувачів вищої освіти за освітньою програмою та/або результати опитування аспірантів;
- рекомендації акредитаційних інституцій та/або органів зовнішнього забезпечення якості вищої освіти щодо необхідності внесення змін до ОНП. Ініціювати пропозиції щодо внесення змін до затверджених ОНП можуть гарант освітньої програми, вчена рада Інституту, директор, заступник директора з наукової роботи, тощо.

4.5. Розроблення проєкту змін до ОНП здійснює гарант на підставі доведених до нього мотивованих пропозицій від ініціаторів або з власної ініціативи. Додатками до нього мають бути документи, які підтверджують наявність підстав щодо внесення змін.

4.6. Розроблений гарантом проєкт змін до ОНП подається для розгляду та затвердження за процедурою аналогічною до тої, що використовується під час затвердження нової ОНП (відповідно до п. 3.5 цього Положення). Затвердження змін до ОНП є підставою для внесення змін до навчального плану.

4.7. Нову ОНП розробляють у випадку необхідності внесення таких змін до затвердженої освітньої програми:

- зміна назви ОНП, її обсягу та тривалості, типу програми, форм підсумкової атестації;
- зміна програмних компетентностей, програмних результатів навчання;
- зміни в обов'язкових освітніх компонентах, що становлять більше 50% їх обсягу.

5. Прикінцеві положення

5.1. Це Положення набуває чинності з дня його затвердження вченою радою Інституту.

5.2. ОНП розміщується на офіційному сайті Інституту.

5.3. Паперова версія ОНП зберігається у науково-організаційному відділі, зокрема у секторі роботи з аспірантами.

5.4. Інформацію про ОНП до Єдиної державної електронної бази з питань освіти вносить адміністратор бази ЄДЕБО.